

Висновки: Аналіз фактичного матеріалу дозволяє констатувати, що: важливу роль у творах відіграють топоніми, бо орієнтують читача в кримінальних романах на місцевості де відбуваються події. Сюди входять назви вулиць, площ, парків, будівель, районів міста та інш. Топоніми, використані у творі, – це реальні місця, пов’язані з конкретними географічними об’єктами. Сюди відносимо Хороніми (*Україна, США, Словаччина, Польща*), ойконіми (*Київ, Глеваха, Харків, Одеса*). Урбаноніми відіграють роль як ідентифікації певного внутрішньоміського об’єкта, так і описову. В романах присутні такі види: ойкодоніми (*Києво-Могилянська академія*), годоніми (вул. *Леонтовича, Богдана Хмельницького, Тимошенка, В’ячеслава Липинського, вул. Рейтарська*), міські хороніми (*Троєщина, на Подолі, на Нивках*), еклезіонім (*Володимирський собор*). Великий пласт у романах «Мертві моделі» та «Не твоє собаче діло» складають ергоніми. Використовуючи їх письменник знайомить читача з назвами ресторанів (*«Авалон», «Августин», «Два Гуся», «Крафт»*), магазинів (*«Велика кишеня», «Сільпо», «Фора»*), Компаній (*«Флорібус», «D. Models», «Київстар», «Юрисконсульт груп»*).

Список використаної літератури

1. Белей О.О. Сучасна українська ергонімія: власні назви підприємств. Ужгород, 1999. 111 с.
2. Бучко Д. Словник української ономастичної термінології. Харків, Ранок-НТ, 2012. 256 с.
3. Доценко М.В. Топонімна містифікація – Ялівець Тараса Прохаська. «Сучасна українська нація: мова, історія, культура». Львів, 2016. С. 340–342.
4. Лабінська Г. Топоніміка. Навч. Посібник. Львів, 2016. 274 с.
5. Житар В. С. Реально-ірреальний онімний простір у творчості Ірени Карпи (мотиваційний аспект) : автореф. магістерська. Чернівці, 2021. С. 65-66 ст.
6. Титаренко А.А. Місце урбанонімів у загальній класифікації онімів. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Кривий ріг, 2013. № 9(2). С.171-180.
[URL:https://core.ac.uk/download/pdf/268531235.pdf](https://core.ac.uk/download/pdf/268531235.pdf)
7. Цілина М.М. Структурна класифікація українських ідеонімів. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, Україна, 2015. 69
8. Якуб М. Мертві моделі. Київ : Смолоскип, 2019. 240 с.
9. Якуб М. Не твоє собаче діло. Харків : Віват, 2021. 368 с.

Вікторія Іваничко,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Нестайко Ірина Миколаївна

ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАОЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У контексті підвищення вимог до якості іншомовної підготовки учнів актуальним стає пошук ефективних засобів формування граматичної компетентності. Особливої уваги набуває використання наочності як дидактичного інструменту, що сприяє глибшому розумінню, засвоєнню та закріпленню граматичних знань. Проте існує потреба в уточненні ролі різних видів наочності (зорової, слухової, предметної, віртуальної) у процесі оволодіння граматичними структурами іноземної мови.

Дослідження проблеми відповідає завданням оновлення методик іншомовного навчання у межах реалізації Концепції Нової української школи. Залучення ефективних візуальних і мультимедійних засобів сприяє формуванню стійких граматичних навичок, розвитку когнітивних процесів та підвищенню мотивації учнів до вивчення іноземної мови.

Мета дослідження – проаналізувати педагогічний потенціал різних видів наочності у процесі формування іншомовної граматичної компетентності школярів та визначити умови їх ефективного використання в освітньому процесі.

Завдання дослідження:

- уточнити поняття граматичної компетентності як компонента іншомовної підготовки;
- охарактеризувати види наочності та їхню дидактичну функцію у вивченні граматичного матеріалу;
- визначити етапи формування граматичних навичок із залученням наочних засобів;
- проаналізувати сучасні підходи до використання інтерактивної та віртуальної наочності;
- обґрунтувати доцільність поєднання різних видів наочності для підвищення ефективності навчання граматики іноземної мови.

Відповідно до визначення Міжнародного департаменту стандартів для навчання, поняття компетентності трактується як здатність кваліфіковано виконувати діяльність, завдання або роботу. Це поняття охоплює комплекс знань, навичок та ставлень [11, с.296].

Граматична компетентність, яка є важливим компонентом іншомовної компетентності, визначається в документах Ради Європи як володіння навичками використання граматичних елементів конкретної мови та вміння ефективно

застосовувати ці знання на практиці. «Граматична компетентність включає здатність розуміти і виражати певний сенс, оформляючи його у вигляді фраз і речень, побудованих за правилами певної мови (на відміну від механічного відтворення завчених зразків)» [9, с.107-108].

Вважаю дотримання цих постанов слухним рішенням, зокрема тому що, граматична компетентність виступає своєрідним фундаментом для ефективної комунікації іноземною мовою, оскільки без правильно сформованих граматичних конструкцій неможливе повноцінне порозуміння між співрозмовниками.

Щодо структурних елементів граматичної компетентності, дослідники дотримуються різних думок. До прикладу, С.Ю Ніколаєва виділяє зв'язки та закономірності взаємодії граматичних явищ і концептів, що реалізуються через них та взаємодію між рідною та іноземною мовами, в процесі якої формуються граматичні відносини, що базуються на взаємодії когнітивного та концептуального світосприйняття різних мовних спільнот [8, с. 54]

В.О. Вишневський виділяє наступні основні компоненти граматичної компетентності: граматична усвідомленість, знання та навички (як репродуктивні, так і рецептивні) [3, с.75].

Формування іншомовної граматичної компетентності може відбуватися двома шляхами: експліцитним (свідомим) або імпліцитним (інтуїтивним) в рамках мовленнєвої комунікації [2, с.72].

У процесі формування граматичної компетентності ключовим елементом є розвиток граматичних навичок через такі етапи:

- ознайомлення з граматичним явищем,
- наслідування – виконання вправ за зразком,
- трансформація граматичного явища,
- продуктивне використання граматичних форм [4, с.21].

Важливою умовою ефективного використання граматичних конструкцій є знання відповідної лексики. Також необхідне повторення раніше вивченого граматичного матеріалу, з яким нове граматичне явище буде взаємодіяти. Для складніших синтаксичних структур особливо важлива зорова опора та наочні засоби [3,с.76]. Тому це вкотре показує важливість застосування та компетентного формування усіх навчальних компетенцій, оскільки кожна з них, так чи інакше, є взаємопов'язаними.

Як результат – на етапі свідомого конструювання зразків з новим граматичним явищем формується первинне вміння. Показником успішного

засвоєння є здатність безпомилково створювати конструкції із застосуванням нової граматичної форми [8, с.75].

Відповідно до словника С. У. Гончаренка, поняття «наочність у навчанні» визначається як «один з основних принципів дидактики, відповідно до якого навчання будується на конкретних образах, що безпосередньо сприймаються учнями» [5, с.224].

У контексті сучасної школи принцип наочності набуває особливого значення, оскільки нинішні діти є представниками так званого «цифрового покоління», яке звикло до швидкого сприйняття візуальної інформації.

Загалом існує розподіл наочності на зорову та слухову. Різні учні мають індивідуальні особливості сприйняття інформації. Одні краще запам'ятовують візуальний матеріал (картинки, схеми і все, що можна побачити), іншим необхідно почути аудіо для ефективного засвоєння нової інформації. Застосування слухової наочності в процесі навчання є важливим для формування мовленнєвих механізмів, оскільки мовлення – це насамперед звукова матерія, яка фіксується письмовим кодом. При оволодінні іноземною мовою слухова наочність тісно пов'язана із зоровою. Зорова наочність може бути представлена у формі тексту, малюнків, фотографій, схем, карт тощо. Деякі засоби, як-от кінофільм, відеофільм, театральна вистава, поєднують у собі слухову і зорову наочність [1, с.110].

І. В. Малафійк підкреслює, що справжнє унаочнення відбувається при вивченні реального предмета. Під час такого навчання учень не лише взаємодіє з об'єктом вивчення та формулює запитання до нього, але й отримує відповіді, що дозволяє йому створювати повне уявлення про даний предмет. Такий спосіб навчання з реальними предметами вивчення забезпечує більш повне отримання інформації, емоцій та наочних відчуттів часу і простору порівняно з використанням малюнків, схем та зображень [7, с.103].

А. А. Романюк у своїй статті виділяє наступні види наочності: предметна, модельна, знакова, віртуальна. За його визначенням, предметна наочність представляє реальні предмети, явища, процеси, які учні можуть побачити безпосередньо. Модельна наочність включає образні, знакові, матеріальні моделі. Знакова наочність охоплює графіки, схеми, формули, діаграми. Віртуальна наочність пов'язана з технічними засобами навчання і може включати віртуальні презентації, ігри, словники, музеї, подорожі [10, с.536].

Розвиток іншомовної освіти займає пріоритетне місце в освітній стратегії України. У документах Нової української школи та Державному стандарті початкової освіти наголошується на важливості розвитку мовної та мовленнєвої

компетентностей, зокрема граматичної, адже ефективне спілкування неможливе без правильного формулювання думок як в усній, так і письмовій формі. [6, с.296].

Наочність виступає ефективним інструментом навчання, який захоплює увагу учнів, робить навчальний процес різноманітнішим та емоційно насиченим. Вона допомагає не тільки опанувати нові правила, але й практично застосовувати здобуті знання. [6, с. 296].

Сучасні дослідники звертають особливу увагу на інноваційні підходи, включаючи розробку різних наочних матеріалів, відеоконтенту, графічних зображень та впровадження технологій віртуальної реальності. Дослідження підтверджують, що наочність позитивно впливає на запам'ятовування та коректне застосування граматичних конструкцій. Сьогодні арсенал наочних засобів значно розширився – від реальних предметів і зображень до відеоматеріалів та спеціалізованого програмного забезпечення, за допомогою яких педагог відтворює елементи реальності. Однак питання використання наочності для формування іншомовної граматичної компетентності у молодших школярів потребує подальшого вивчення. [6, с.296].

Інтеграція наочності у процес формування іншомовних граматичних навичок сприяє не лише якісному засвоєнню програмного матеріалу, але й забезпечує його міцне і довготривале збереження в пам'яті учнів. Свідоме сприйняття граматичного матеріалу покращує розуміння, правильне відтворення та практичне застосування знань в усній і письмовій комунікації з поступовим ускладненням. Це дозволяє молодшим школярам досягти творчого рівня використання граматичних конструкцій не лише на уроках, але й у повсякденному житті. [6, с.299].

Граматична компетентність включає розуміння зв'язків та закономірностей взаємодії граматичних явищ і концептів; взаємовплив рідної та іноземної мов, під час якого формуються граматичні відносини, що відображають взаємодію когнітивного та концептуального світосприйняття різних мовних спільнот. Найсучаснішими формами наочності є різноманітні цифрові платформи для створення інтерактивних мультимедійних презентацій, ресурси з широким спектром навчальних відеоматеріалів та спеціалізовані платформи-тренажери.

Впровадження наочності у процес формування лексичної компетентності школярів не тільки сприяє кращому сприйняттю, розумінню, засвоєнню та закріпленню граматичних знань, але й розвиває увагу, пам'ять, уяву та підвищує мотивацію учнів, що в сукупності забезпечує більш ефективне опанування нового граматичного матеріалу з іноземної мови. [6, с.299].

Список літератури

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Устименко О.М. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. для студ. класич., пед. і лінгвіст. ун-тів. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Ванівська О.М. Реалізація компетентнісного підходу в процесі викладання іноземної мови у вищій школі. Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Випуск 1 (38). С. 71–75.
3. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
4. Вовк О.І. Формування граматичної компетентності студентів-філологів у процесі оволодіння англійською
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 375
6. Лук'янчук С., Комогорова М. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 68, том 1, 2023
7. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи: Навчальний посібник – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 632 с. Вісник ЛНПУ ім. Т. Шевченка, 2007. № 20 (136). С. 20–24.
8. Ніколаєва С.Ю., С.В. Гапонова та ін. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / К. : Ленвіт, 2004. 208 с.
9. Ніколаєва С.Ю.. К. : Ленвіт Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. / Науковий редактор укр. видання, 2003. 273 с.
10. Романюк А. А. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи. Молодий вчений. 2017. №10(50) с. 536
11. Стратегія реформування освіти в Україні : Рекомендації з освітньої політики. К. : К.І.С., 2003. 296 с.

Вікторія Калинчак,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Гайда Ольга Мирославівна

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАРЕМІЙ У РОМАНІ «КРИНИЧАР» МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ

Паремії - це загальна назва для стійких мовних одиниць, що функціонують у фольклорі та становлять окремий розділ пареміології - науки, яка вивчає прислів'я, приказки, афоризми, примовки, «ділові» вислови, повір'я, прикмети, замовляння, нісенітниці, казкові формули. Паремії являють собою дискурсивні знаки мови, що означають певну стереотипну ситуацію, подію, факт, які є «предметами думки»; узагальнюють властивості й ознаки різних індивідуальних подій та об'єктів,